

„Istarska Rijec“

Izdaj svakog četvrtka uveče. Svako drugo četvrtka donosi literarni prilog „Mladi Istarski“. Preplaća za tuzemstvo iznosa 15— lira na godinu, a za inozemstvo 25— lira. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) — Via S. Francesco d'Assisi 204. Telefon: 11-37

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za poljku, gospodarstvo i poruku Istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrvari“ — Narodna poslovice.

Oglas stoji 4 lra

za svaki centimetar vikara a Bred jednoglasno. Za vje kratko uvjerenje daje se znatna popust prema pogodbi. Pizda se i utuže u Trstu. Dopis se šalju uredu, a novaz upravi. Neizabrana se pizda ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Zapljeni „Istarske Rijeci“

Posljednji broj „Istarske Rijeci“ od 12. novembra 1925. bio je zaplijenjen. Uredništvo je dobilo o toj zapljeni pismeni dekret. Taj dekret glasi:

„Br. 062/9091.

PREFEKT TRŠĆANSKE POKRAJINE vidjevši, da hrvatski tjednik „Istarska Rijec“ br. 46 od 12. novembra 1925. u svojim člancima „Rapallo“ i „Demonstracije i paleži tuđe imovine“ i „Opustošenje uredništva i tiskare „Ednosti“ sadržaje tendenciozne vijesti, koje su kadre da zabune duhove uz pogibao za javni poredak; vidjevši članak 3. općinskog i pokrajinskog zakona od 4. februara 1925. br. 148 određuje:

da se zapljene hrvatski tjednik „Istarska Rijec“ br. 46 od 12. novembra 1925.

Izvršenje ovog dekreta povjeren je kr. kvesturj u Trstu.

U Trstu, dne 12. novembra 1925.

Prefekt: MORONI.

Reptil na djelu

Ovih je dana ponesrećeni atentat na predsjednika ministarskog savjeta, gosp. Mussolini-a, imao posljedicu, da se je digla hajka protiv framasunima, jer se njima pripisuje u grijeh napomenuti atentat. Kako je poznato, ovom je prigodom došlo i do napada na tiskaru „Ednost“ i na uredničke prostorije „Ednosti“ i našega lista.

Službeni je list fašističke stranke u Trstu, „Popolo di Trieste“, odmah istaknuo, da napadaj, koji se ustalom ima da pripisuje neodgovornim elementima, nije bio naperen protiv Slavena zbog toga što su Slaveni, nego da je napadaj na „Ednost“ i njene prostorije bio izvršen samo za to, što je to ustanova jedne stranke, koja je protivna fašistima i u opoziciji proti fašističkoj vladi. Pri tome je „Popolo di Trieste“ naveo čak i ime nekog goričkog poslanika, koji da je kriv tom naziraju (iako je on ljudi neprijatelj „Ednosti“), pošto je asikovao sa Aventinom. „Popolo di Trieste“ nije došlo ni na kraj pameti, da ustrdi, da se je sve to dogodilo samo za to, što je naša stranka framasunska, jer cijeli svijet zna da se nismo framasuni. Stavio: „La Frontiera“, organ tršćanskih boraca, donijela je trijezan članak, kojim je cijelu aferu spravljala u pravu kolotečinu i kojim je sasvim objektivno rasvijetlila cijelu stvar. Taj njezin glas je toliko važniji, što dolazi iz redova onih, koji su faktično na frontama dala svoj život i svoju krv za Italiju, koji su zbog toga najviše pozvani da sudjeluju kod uspostavljanja novog reda.

Tako na italijanskoj strani. A na slavenskoj? Našao se jedan reptil, jedan katolički (!) list na slovenackom jeziku, koji je tom prilikom, kad mora sve što je framasunsko da svrši na lanterna, izrabio ovu prigodu i, znajući da laže, prozirono tendenciozno ustvrdio, da je naša stranka framasunska i da su Slovenci u Trstu upisani u framasunsku ložu u Trstu, a Hrvati na Rijeci. Keje zgodnije pribike nego li ove, da nam najbura na vrat sva sila potekoča i nepričlika!

Na dosadanje objede tog reptila i sličnih mu ortaka nismo se još nikada obazirali, jer je objeda takve naravi, tako smiješna i da se može poroditi samo u bolesnim i epileptičkom mozgu patoloških individua. Smiješna je, pa makar skovana i u samoj „Via Cavana“.

U tim sadašnjim danima, nazivati koga framasunom znači izvršavati ga najvećoj tjelesnoj opasnosti, našla se jedna grupa beskarakternih, od nekršćanske, od pokršćanske mržnje zavedenih ljudi, koji denunciraju naše ljude, da su framasuni. Našao se jedan dusevni Terstec, koji je preuzeo na sebe tu paklenu rabotu. A to su denuncijanti naše krvi! Opet je Kain pokušao da udari Abela, svog rodnog brata.

Ali mi se ipak ne tuđimo. Jer je to sve u stilu rada one gospode, u stilu najavljenom već god. 1922., kad je onaj isti čovjek, koji je sada izvršio taj zločin, izjavio: „Mi ćemo vas denuncirati, mi ćemo izmisliti i to nije, samo da vas upropastimo i uništimo.“ Bolesni, patološki mozak? Ili do skrajnosti pokvarena duša? Svakako epilep-

DR. BORIS FURLAN:

Općinski užici (dobra)

„Gazzetta Ufficiale“ od 23. V. 1924 objavila je kr. ukazni zakon dd. 22. V. 1924. br. 751 o općinskim užicima (riordinamento degli usi civici nel regno).

Taj zakon vrijedi i za naše pokrajine te će duboko utjecati na ekonomske prilike našega seljaka.

Pošto je već i samo tumačenje tog zakona teško, a kamoli tekar praktično njegovo provodjanje u našim krajevima, gdje su prilike sasvim različite od onih u starim pokrajinama Italije, hoću da podam kratki pregled zakona, po mogućnosti u razumljivijoj formi nego u zakonu samom, onda pak i kratki pregled faktičnih prilika u našim pokrajinama i posljedica, koje će praktičnim primjenjivanjem tog zakona biti proizročene.

Po svojoj su naravi općinski užici pravo općinara na izvjesna uživanja zemljišta, koja nisu njihovo, nego tuđe vlasništvo. Vlasnik tih zemljišta su treće osobe, koje mogu biti fizične osobe, juridične osobe, općine ili sama država. Zemljišta, na kojim se ta prava vrše, zovu se zajednička zemljišta (terre comuni, beni collettivi, demani comunali), prava sama pak, koja pripadaju ili svim općinarima ili samo nekim od njih, a to uvijek samo na temelju njihove pripadnosti k općini ili podopćini, zovu se općinski užici (usi civici). Osim toga postoje još i takozvana prava do mjesanog užika (diritti promiscui) općinara jedne općine na zemljištima druge općine.

I. Kratki pregled novog zakona.

Zemljišta, opterećena općinskim užicima, imaju se osloboditi na način, da se općinara, odnosno agrarnim asociacijama ili zajednicama (gdje takove postoje) i zamjenu općinskih užitaka, doznači jedan dio zemljišta, na kojem su se dosada vršili napomenuti užici, dočim ostali dio dosada opterećenog zemljišta pripada u potpuno slobodno vlasništvo vlasniku, ako je on privatnik ili druga juridična osoba. Ako je pak vlasnik opterećenog zemljišta općina, podopćina ili agrarna zadruga, onda se također s ovim djelom postupka po odredbama zakona o općinskim užicima.

Razriješenje skupnosti između vlasnika na jednoj strani i skupine uzivalaca na drugoj strani nazivlje zakon likvidacijom općinskih užitaka.

Dio, koji se u zamjenu dosadanje vršena općinskih užitaka doznači općini ili zadrugi, je raznolik i odvisan od okolnosti, da li općinski užitak služi samo ličnim potrebama općinara ili da li sadržava i prava do širg izrabljivanja opterećenog zemljišta, tako da se taj općinski užitak približava više nekoj vrsti svlasništva na zemljištu (čl. 3). U prvom slučaju dobiva općina ili zadruga 1/2, u drugom 1/3 cijelog dosadanje opterećenog kompleksa. Sa svim tim ima komesar pravo, da iz razloga, koje on prokomesar suđuje po svojoj uvidjivosti, povisuje taj dio u prvom slučaju od 1/2 do 1/3 i u drugom slučaju od 1/3 do 1/2 cijeloga zemljišta.

Sada opisana likvidacija općinskih užitaka je prva operacija diobe, koju treba komesar da provede i za što je utvrdio razstanak općinskih užitaka. S njome se razriješava dosadanja zajednost između vlasnika zemlje na jednoj i uzivalaca na drugoj strani. Daljnja zadaća komesara jest, da sudrži zemljišta, koja su na temelju ove likvidacije pripale općinama ili podopćinama na temelju likvidacije po prijašnjim zakonima, i s onim, koja su vlasništvo općinara ili podopćina i na kojim se vrše općinski užici.

Sva se ta zemljišta sudrže u jednu jedinu masu, koja se poslije razdijeli u dvije velike kategorije:

- a) u šume i trajne pašnjake;
- b) u zemljišta, koja moraju služiti poljodjelstvu.

Na temelju tehničkog nacrtu, što ga je

tičke pojave, u kojim se ponovno neobuzdano pojavljuju zvjerski instinkti kao dano, kad se je čovjek, tek na pragu civilizacije, neobuzdan od kulture i nacbrabe čanstva neobuzdan sa životinjama na srca i duše naljecao sa životinjama na skoro istom stepenu s njima! Za sreću je u ovom slučaju osuda, koju su izrekli nad onim reptilom pošteni ljudi, i Slaveni i Italjani, jednaka. I te nas tješti! Osim drugim pak, denuncijantima, nalazili se u Via Imbrinari ili u bilokoljoj drugoj ulici — naš prezil!

sastavio tehnički po komesaru imenovanom delegat, uvrstava komesar pojedina zemljišta u jednu ili drugu kategoriju. Taj tehnički nacrt mora da je prethodno odobren sa strane Ministarstva za narodno gospodarstvo.

Kod izradjivanja tehničkog nacrtu i uvrštavanja u pojedine kategorije treba imati na umu i potrebe žiteljske kao što i to, da se sačuva narodni imetak na šumama i pašnjacima.

Za zemljišta pod a) vrijede odredbe drugog poglavlja četvrtog naslova italijanskog šumarskog zakona (kr. dekret 30. XII. 1913. br. 3267), koji sadržava potanke odredbe glede upravljanja šuma i pašnjaka, što pripadaju kao vlasništvo općinama ili podopćinama. Ova se zemljišta bez priloze Ministarstva za narodno gospodarstvo ne smiju niti otuđiti (prodati) niti biti promijeniti. Osim toga je glasom šumarskog zakona uprava tih zemljišta podvrgnuta nadzorstvu šumarskog odbora i šumarskog inspektorata. Glede općinskih užitaka propisuje čl. 9 šum. zakona, da ostaju općinski užici i krijeposti i da će se moći vršiti u suglasju sa gospodarskim nacrtom, odobrenim ili propisanim od šumarskog odbora, a uvijek u granicama čl. 521 italijanskog civilnog zakonika, t. j. u granicama lične potrebe ovisnika i njegove porodice. (Čl. 521 ital. gradjanskog zakonika nije inače u Juloj Krajini u krijeposti; pošto ga pak novi zakon izričito navadja, mora se smatrati, da je on u cijelini sadržan u novom zakonu i radi toga u svrhe tog zakona i u krijeposti).

Iza što je komesar iz skupine mase izlučio zemljišta pod a), njegova je daljnja operacija, da kvotizira pod b) navedena zemljišta, koja će se na temelju tehničkog nacrtu a) uređjivati i obdrijavati tih zemljišta razdijeliti između onih porodica u općini ili podopćini, koje se lično bave poljodjelstvom. Kod toga imati će prednost siromašniji slojevi, nu samo ako se može opravdano očekivati, da će oni zemlju racionalno iskoristivati.

No zemljišta ne će im biti predana u vlasništvo nego samo u nasljedni zakup (emfiteuza); za uživanje zemljišta morat će oni da plate zakupninu, koja se odmjera na temelju prometne vrijednosti zemljišta i koja će se sitali u blagajnu općine ili podopćine. Pošto se pak pri odmjerenju njegove visine treba obzirati i na prethodno pravo općinskog užitaka i eventualno također na dužnost melioracije, koja je nalodjena zakupniku, ta će zakupnina u većini slučajeva biti vrlo niska. Važno je da dio zemljišta pod b) gube svako pravo na uživanje zemljišta pod a). Dionič, koji ne vršio na doznačenom mu zemljištu melioracije, koji su mu nalozene u diobnom nacrtu, gubi svoj dio u korist općine, podopćine ili agrarne asocijacije, koje ga dođijele drugom dioniku.

Dionič, koji ne vršio melioracije, morat će komesar konstatirati sa strane pokrajinske poljodjelske stolice. Tekar onda može doznačeno zemljište da postane slobodno vlasništvo dionika. Prije nego je zakupnina izbrisana, doznačeni dijelovi ne mogu niti da se dijele niti da se prodaju.

Ako nema dosta raspoloživih zemljišta, da se mogu razdijeliti među svim ovisnicima porodicama, tada se te porodice odredjiju putem zrebanja. Ako pak zemljišta, odredjena za parcelaciju, nadmašuju potrebe dionika, tada se njim doznači ipak samo kvota, na koju imaju po zakonu pravo, a iz ostataka stvara se nekakva rezerv. U upotrebljivanju te rezerve sudučiti će Ministarstvo za narodno gospodarstvo.

Vrlo je važna odredba članka 24, po kojoj zemljišta agrarnih zadruga, bilo da ostaju zadrugama ili da se doznačaju općinama ili podopćinama, moraju da služe uprabi svih općinara.

Pod diobu ne spadaju ona zemljišta, na kojim je posjednik izvršio trajne i bitne melioracije, i one male parcele, koje se ne dadu dijeliti u agrarne jednote. Za ove morat će posjednik da plati općini godišnju zakupninu, koja je razmjerna vrijednosti njegovog prava do zemljišta.

Ako su se na zemljištima, podvrgnutim općinskom užiku i spadajućim u vlasništvo općina, podopćina ili agrarnih zajednica, izvršile okupacije, ove se okupacije mogu legitimirati, t. j. mogu se smatrati za-

konitim na molbu okupanata samo, ako je taj okupant sa vlastitim svojim radom izvršio na zemljištu bitne i trajne melioracije, dalje ako okupirana čona ne prekidu kontinuitet zemlje i ako traje okupacija najmanje deset ljeta. Ali se takova okupacija smatra zakonitom te se legitimiru samo u koliko opseg okupiranog zemljišta odgovara radnoj sposobnosti jedne poljodjelske porodice.

Utvrđivanje i otpravljanje općinskih užitaka i uopće svih prava do zajedničkog uživanja zemljišta i uređjivanje zemljišta, koja iz te likvidacije rezultiraju, kao što i drugih zemljišta, koja su vlasništvo općine, podopćina ili agrarnih zadruga, spadaju u nadležnost pokrajinskog komesara, koji je imenovan kr. dekretom. Komesar ima u pogledu funkcija — doznačenih mu po novom zakonu — svu sudsku i pravnu vlast. U koliko se novi zakon može primijeniti i na naše prilike, nadležan je pokrajinski komesar u Trstu. Pod njegovu vlast spada sva Julska Krajina.

Prijave o općinsku općinskih užitaka (dobra) prima komesar.

Te se prijave moraju uložiti u roku od dvije godine, otkad je napomenuti zakon stupio u krijepost, dakle do 23. maja 1926. Po tom roku prestaju općinski užici, koji nisu bili prijavljeni. Prijave ulaze općinski načelnik (sindako) i u sve njih općinara dočito agrarna zadruga, ako takova postoji, ali i pojedini interesenti imaju pravo da prijave izravno komesaru općinskih užitaka. Inače ima i komesar općinskih užitaka, čl. 27 pravo, da i službeno bez ikakve prijave interesenata uvede likvidacijski postupak. Ako tekom likvidacijskoga postupka nastaju sporovi bilo glede općinstva, naravi i opsega općinskih užitaka kako i glede okolnosti, dali je koje zemljište podvrgnuto opć. užicima (demanialità della terra) i kad bi nagodbeni pokušaj ostao bezuspješan, suđi o tim sporovima komesar, a njegove su presude odmah izvršive. Za te sporove vrijede odredbe civilnopravnog postupanja kod sudova (fizuev pravne lijekove), u ostalom pak komesar nije vezan na norme civilnog postupanja, nego je samo dužan, da sasluša interenete. Proti odlukama komesara dopusna je pritužba na prizivno suđište. Priziv se mora uložiti u roku od 60 dana, iza što je uručena odluka i izvjesena na općinskoj tabli.

DOPISI

IZ BUZETSKE OPĆINE.

Cijeli svijet je osvjedočen, da bez narodne škole nema napretka, da nema valjanog odgoja, te da djeca u tuđoj školi nam postaju zlo, pokvarena, nepoštena i nekarakterna.

U našoj općini nekoliko prilčno dobro išlo do lani, ali sada i naš gusi protuslavenski mlina. Da vidimo: Hrvatska 5-razredna škola u Buzetu sada ima još dvije naše učiteljske sile; ona treća hrvatska sila podučava u 1. razredu italijanski po — zapovijedi: Sovinjak, Vrh, Račice, Sovinština, gdje su prije bile samo hrvatske škole — sada su ukinitu. Tu sada podučavaju — Kalabovži. Ministarstvo nam je dobacilo mrvicu kruha. Naši ovuda komandanti ne poslušaju ni Rima — u našu školu. Buzetska škola još i sada broji tri hrvatske učiteljske sile, pa se ne može nitko izgovarati, da nema učitelja naših. Tu su vam, dajte im zapovijed i dozvolu da uče našu djecu i u našem jeziku. Ajbol nemo te dozvole. Dakle, Šinjori, semo o non semo in Europa? Još nešto: naša djeca, koja su u hrvatskim razredima, nemadu nijedne hrvatske knjige. Tu se ne čita nikada nitišta. Baš lepa škola, moderna! Buzarano! Čestitamo — na patent! Tako je s našim školama ovuda, koje bi nas i našu djecu morale po višoj komandi u par godina potlačiti! Aj ne ču, tako mi brkova!

IZ LENJANA.

Budući da sam čitao u našoj predzadnji „Istarskoj Rijeci“ o gospodinu Anti Defrančeviću, da je nedavno izišla jedna njegova pedagoška knjiga „Dječji Samorad“ to nas vrlo veseli, da je naš Lenjanski pisac ovu knjgu sastavio. U nakrajne vrijeme nek se naša gospodin pisac, da će imati svu silu čitatelja Lenjana, budući je gospodin Defrančević naš domorodac i vrlo poznata osoba. Kako oise gospodin pisac da je vrlo namješten u Kaštelu i imao mnogo uspjeha ne samo u školi već i među nerodnom, to je nama svima Lenjanacima dobro poznato, jer nije samo u Kaštelu već i u nas svome Lenjano stekao bio mnoge simpatije. Zato i želimo njegovu vrijednu knjigu da je mogu naša djeca pročitati. Preporučimo i našim našim Istarskim seljacima, da što više naruče tu knjigu kod gosp. Ant. Defrančevića učitelja u Kraljevici!

IZ VRANE NA OTOKU CRESU. Odgovor babljem dopisniku.

Na dopis "Iz Vrane na otoku Cresu" u "Puc-kom Prijatelju" br. 45 od dne 5. 11. 1925 molim, g. urednice, da vrstite u svoj listnik ovu nasu napomenu:

Ljetine su ovuda malne uvijek lose, jer zemlja je plitka, pa suša i bura sve uništava. A i malo imademo te blažene zemlje. O prehrani za cijelu godinu nema ni govora. Zato bijaše austrijska vlada proglasila ove krajeve kao osudne, gdje uvijek smizerija vlada. U posljednje doba davaše skoro svake godine novčanu pripomogu za nasad borovica, za gradnje ceste i za popravak puteva. Tako dolaze narod do zarade, do dobitka, do prehrane.

Istina da nam ukrađoše zvonu, ali jest istina također, da se radi grčevito da se do zvona dođe. A tko to radi?

Istina, da su roditelji protestirali za obuku materinje jezika. Obuka i pouka nije se jedino A kako dođoše do tiskarica?

Pohvala učiteljici Jaske nam, jer je zaista mirna i dobra. Koliko razumije naš jezik, ne znamo. Svakako treba da ga razumije, i svi znamo, ako će što postići za hrvatskom djecom. Razumjeti i razumiti nije sve jedno, pobre naš! Ovdje je škola italijanska, a na Vrani italijanski niko ne zna. Tko je i otkuda je taj sudija, koji piše, da "decu prilicno uče"? Pardon! Možda znade koja baba. Ta ga je valida i nadahnula. Nama je to nepoznato. Najbrže bit će to kad "Pepinovoj karoci". Šta ćemo, samo fratri imaju zavjet siromaštva, a mi drugi malne svi jesmo egoiste - sebićani!

Ako je pod ovom učiteljicom napredak u školi prilican, jer, recimo, zna hrvatski, kakav je pak bio pod učiteljem Caecavallom, koji nije znao, kad je došao, ni beknuti hrvatski? Ala evo moje glave, da bi se našla koja druga baba, koja bi rekla: "Pusmo mi njega, pod njim je bil napredak baš izvrsen." Eto do čega se dođe slušajući prevrtilje babel. Ne kaže se bašdava: "Zenska glava, vrazja glava." Došlo je do toga ovako: Putovao je Isus sa sv. Petrom. Dođoše do mjesta, gdje se karasije i vikaše žena i vrag. Haide Petre onamo pa ih pomiri, reče Isus. Ode Petar, nastoja svakojako da ih učitka i pomiri i nemoćavši s njima nikako na kra da izdije, uze mač i obadvijema odsječe glave. Vrativši se Petar upita ga Isus: "Jesi li ih pomirio?" "Jesam," odgovori Petar. "A kako?" zapita Isus. Petar reče: "Odsjekoh im glave." Isus mu napomenu: "Vrlo slabo si, Petre, učinio. Idi opet onamo pa ih ozivi." Petar ode i kako bijaše ljutit i smeten: zgrabi glavu žensku i metnu je na tijelo vrazje, a glavu vrazju na tijelo ženskog. I tako posta: "Zenska glava, vrazja glava." — Ovu je basnu izmislio bujna fantazija našeg zdravog i bistrog naroda. Ima u njoj soka i smoka, a i soli i papra. Vrijedi da se o njoj razmislija i "mudrića."

"Svog vlastitog svećenika" — to nije hrvatski — nemamo 24 godine i 8 mjeseci, a ne 18 godina. Dabje informacije Zupnik iz Oričaca dolazi redovno popodne učiti blagdane i nedjelje na Vranu gdje i prenoći. Svake subote redovito vraćaju se u crkvu katoličankama i ispovijeda, ako se tko prihvati. Ako ne nasjde nikoga kraj crkve, pomoli se pa ide na Vranu. Tko je kriv, ako ne bude obuke svake subote? Da li on ili mi, koji ne šaljemo djecu? Koliko puta nas je baš ostro pokarao s oltara radi tog našeg nemara? Kažu da i učitelji u školi treba da uči djecu u vjeri. Zupnik u Oričacu ide točno u određene satove u školu i zna obaska obučavati djecu u crkvi po koji dan kroz nedjelju.

U nedjelje i blagdane ispovijeda, pričestuje, misi, propovijeda i, ako ima kud, tumači katoličankama za odrasle. Misu je prije uvijek pjevao, dok njemu pjevači pomrli. On bi i danas pjevao, kad bi imao s kime. Jedan sam je još pjevač i tome ima 65 godina. I ne bi pjevao kao "pol miša pol tiča", t. j. on ne latinira, a da puče glagolja; nego on i pak zajedno "glagoljači Bogu mole i slave. Svakidašnji je on glagoljaš. I to će reći: "dolazi nam čitati misu." Simulant! — Pusnije mise molir narod krunica, a pop otdije put Oričaca. "I niki mu ne skrbi ni plaća konja niti ga peja," a skoro polovica puta je baš uzasna, da ne rečemo smrtna. Dolazao je preko "Arabije petreje" na nedjelje i u blagdane po groznom nevremenu. Na nekome mjestu nosila bura i njega i konja s jednog kraja ceste na drugi. A u crkvi možda bila bi četvorica ljudi. Sam biskup nagovarao ga, nek ne ide po takvom nevremenu. Da da, ne bijaše on nikad samostanskom fraticom.

A znate, koju plaću mu daje vlada za tu tešku službu? Koji i Vama, dragi čitači. Sad heće mjesto nije Babji dopisnik da ga nagradi s jednom od dvije svoje plaće. No ne znamo, da li je onom, što je prijedav vlade ili onom, što je izima od naroda! Evala ml Sveta dušica!

I sad bude katkada misa na težišan dan. No crkva bude prazna. Na prste jedne ruke lako bi lude izbroji, koji na misu dođu. A tako, kažu, bivaše i pod Zupnicima vranskim prije 25 godina. Suze kokodričlove!

Kad bi sala imala kakve takve putove, imala bi i blagoslov kuća. Znamo, da je nekome taj blagoslov u blagaj uspomeni, jer mu je pomogao do deputacije i do namještanja. A možda je i dopis "naručen". Mogao bi dati "peka" naprijed za drugi namještanj! Spekulant!

Knjigu, knjigu i gramatiku u ruke!

IZ PODGRADA.

Razgovor između Ivo i Janeza u krčmi.

Ive: Dobro dan Janez! Janez: Buoh daj tiđi vam, Ive! Ive: Justo sam mislija, da kada bin ča do vas Ido — kako je ča kod vas litina bila? Janez: Slaba, Ive, slaba! Usako lanjsko leto bušće.

Ive: Dunke, posvuda slabo, ma upajmo, da će nam Bog pomoći. Pri nas u Gocu je tuđi sve vrag uza.

Janez: Jest ne znam, kdu nan buo kaj pomagao. Od useh strani čajo samo denar jemet in ne vejm, kaj buo zan vrag, ča bi šlo taku naprej. Čejste su take, da nečjo po njih kuozje huodet. Zdaj mislijo novo šilo zidat, pa ne vejm, kuot bojo materijal uzilo. Usako leto nam pošlje, o pa anga šulmajstra več, utroci pa, per mej duš, zmeraj menj mojo. Kdu jeh buo pa navadu? Pri nas na Pregarjih imamo šulmajstra, per moj vjeri, da mu nej podobno.

Ive: Ča je za jedan čovik?

Janez: Kaj prašaš? Saj vejš, da utroci prajivo, da ih grdo tepe i u šuli da zmeraj kadi.

Ive: Di praviš da kadi?

Janez: U šuli, per moj vjeri. Moj Francel mi je pravu, da je on dan denu cigaretu narobe u ušta in da se je prau fanj spjeku. Utroci so se smejalj, saj vejš — a šulmajster pa pif, paš po glavah.

Ive: Ala hvala Bogu, da nimam dice, Pa da ih imam, posla bin ih raje koje pasti.

Janez: Pravjo utroci, da jako sovrazi naš jezik in da jem žuga, da prinese drugo leto železno palco, ča ne bojo zahtal talansko.

Ive: Ne će biti tako, dragi Janez. Gospodin ranautelej govore, da je jako študjan i mudar čovik. Ča vam ni pravo, pa njemu povijte.

Janez: Uh, moči Ive! Ne buo vrana vrani — pa saj vejš, kaj šou reč. Da samo vejš, kdu pri nas na Pregarjih komandira. Oni tri — a — saj jih duobro poznaš.

Ive: Čuja sam, ki drugi nego oni dva, tri, ki ne zaslužu, da po zemlji hodju. Pa ča sam čuja, da su Jožefa Rejca i brata mu Janeza u Podnovigrad peljali?

Janez: Rejs je — Ive. Ščopera ih je zatuožu, prišli so karbinerji in prevrghi so jem vse v hiši. Našli neajo neč — ma vendar so jeh gnali u Podgrad. Sreča da je bio guspot komandant dobre volje. Ščopera in Binkelje delata kra huočeta. Pogledj hučeta: Po useh krčmah dobiš za račun čez ano liro šlem-ljan račun — pri njemu ga si potreba.

Ive: Morda je napravija kontrat s financam?

Janez: Kaj šel! Pa kaj misliš, da ga malo košta? Saj nosi zmeraj; pun rusak u Podgrad. Pa tudi samo taljanska tabla mu nekaj pomaga.

Ive: Aha, sada sam razumia. Svaka stvar za vrijeme. Spoznat čedu tuđi njega — mi ja gur dušo poznamo. Da su ljudi pametni, ne bi mogli njemu poslušat njegove kletve i gledat kako si habu tuže. — Bog s tobom, Janez; moram poiti.

Janez: Pojdi srežno, Ive!

IZ ROVINJSKOG SELA.

Naše prilike, - Ljetina, - Kradje.

Prije rata napredovali smo u svakom pogledu, a naročito u kulturnom. Imali smo svoju glazbu, čitaonicu i pjevačko društvo. Živili smo pravim narodnim životom. Danas svega toga više nema. U našem selu vlada takav pritisak, da ne smijemo ni pisnuti. Sve je protiv nama: i pop i učitelj i trgovac i drugi. Svi ti ljudi rade dan i noć na tome, da nas nestane. Vele nam čak i to, da više ne smijemo govoriti svojim milim materinjskim jezikom, jer da za deset godina moramo postati pravi židovi. Italijani. Medjutim mi se na to niti ne obaziramo, jer znamo, da je to ludost. Zar ne pjeva naš danas u Rovinjskom Selu ptice onim istim glasom kao i prije rata, dok smo bili pod barbarskom Austrijom. Tako ćemo i mi zboriti onim istim jezikom, kojim smo i ranije govorili — svojim materinjskim, srpsko-hrvatskim jezikom.

Ljetinu imali smo prilicno dobru. Pšenica nam je dobaro urodila. Isto tako krumpir, i kukuruz. Samo s berbom se ne možemo pohvaliti. Najprije je uništila grozdič peronospora, a zatim tuča (grād). Uslijed tuče nije ni čudo, što imamo vrlo malo vina.

U zadnje doba mnogo jada nam zadaju i kradje. U ovoj godini ukrađeno je u našem selu 70 ovaca i 5 goveda. Steta je velika. Obalasti bi morale produzeti energične korake, da se barem u buduću onemogućje kradje, koje bacaju jadnog seljaka na prosjački stap.

IZ VODICA.

Martinja i još nešto drugo.

Prošli nedjelju slavili smo kod nas sv. Martinja. To je po starom običaju naš seljan. Narod je dohrlio k nama iz okolišnjih sela. Rado k nama dolaze naša braća, jer smo mi Vodičani po svuda poznati kao dobri ljudi.

I meni nije žao, što sam došao iz Trsta na taj dan. Zatvorio sam svoju trgovinu i vesela sreća smo se uputili s još drugima u svoje rodno selo.

Prisustvovali smo kod svete mise. Ali je bila divota poslušati ono krasno crkveno pjevanje. Naše lipe djevojke, zdrave kao dječice, crvene kao ruža, a u lijevom su se ruku složile s milim kršnim i poštenim mladčima. Činilo nam se je, da se ori po crkvi pjevanje i glasovi angjeoskog zbori. S velikim trudom i martirvom ustrijplivošu ih je pripravio na to naš domaći učitelj. Hvala mu i čast od svih nas.

Dakako i plesali smo. Ta kako si može Vodičan i zamisliti svoju Martinju bez plesa? No, neka se tu i tamo zapleče, samo kada je ta zabava čista i poštena.

Preporučili bi samo svojoj braći, da se ipak barem nekoliko više uzdrže vina. — Vodičani u Trstu.

IZ UKRVAČE.

Vječanje.

U subotu dne 7. novembra vjenčao se s naš vjedičan mladik, član "Domoljuba" iz Rukavca, Kuzma Pober iz Pereniča sa dražestnom gospođicom Milkom Sepić. U bludome paru želimo svaku sreću. Prigodom pira sakupljenja je na predlog Vinka Slavije mečje gostovima svota od 60 lira, na čemu se društvo "Domoljub" najljepše zahvaljuje.

Franina i Jurina (Na Koreje).

Fr.: A sada povedi mi malo ča je ta Koreja?

Jur.: To ti je jedna zemlja, kako vidiš ne dugo od Japona, ka je još prej dvajset let imala svoju slobodu i svoja cesara. Pak su prišli Japonci, udriši na Ruse, ki su tu Koreju branili, i stvar se je zvršila tako, da je najzada Japon dobiš Koreju i danaska s njum barata, kako ga je volja i drago.

Fr.: A Korejanci?

Jur.: A ter ih vidiš? Kamogđo pridemo svi se tuže. Si čul onoga malo prej?

Fr.: Čul sam ga, ma ga nisam posem sega razumel. Govoril je ruski, a ti znaš, da ja ne razumem baš svaku rusku, kako ti. Nego mogal sam čuti i razumet da se jako tuži.

Jur.: On mi je rekao: Gaspodjin Jurina, mi smo rovinjani, po sen sega rovinjani. Japonci sve zeli, a ničevno ne dali. To su vrazji hučidi, ti Japonci. Hote okole, od mesta do mesta, pogledajte va svaku najmanju skupiju, va koj se more malo ča pogrist ale polizat, i videt čete va njoj Japoneza. Mi smo na vrazjem čude.

Fr.: Si mu mogal reč, da je još ki!

Jur.: Ja sam mu rekao ovo: Dragi prijatelju, ja poznam dobro te boli i zato vam govorim: ne budj vas strah! Svaka sila za vrijeme, a nevolja redom ide. Vi ste Korejanci slavan narod, ma ete, ne zamertite mi, malo i leni. I nesložni ste.

Tu treba da se lečite, zač ako se od tega ne zlečite — zel vas hučidi! O čekajte, još nisam zvršil. Vi imate lepe zemlje, ma kako vidim, ni dosta dobro obdelana. Popravite to, gledajte, da vam zemlja nosi ča više more, i riži i boba i sveakega drugoga blagoslova Božjega. Tu bi vam mogli bit najbolji meštri naši Istrani, pak ne bi škodilo, da pridete malo k nam, pak da vidite, kako tamo i iz kamika šenica raste, zač je narod vredan i trepežljiv. A onputa još neč: ako vam Japonci ne daju školi va vašem zajjke, budite vi vašoj dece meštri i popi. Vadite ih čitat i pisat i Boga molit samo va svojem zajjke. Čuvajte sebe i decu, da vas Japonci ne pojaponeze, pak čete moč jedan dan lipo zapivat onu vašu i našu:

Još Koreja ni propala, Dok mi živimo! Visoko se bude stala, Kad ju zbudimo.

Ste me razumeli? — rekao sam mu. A kada mi j rekao, da me j razumel, poždrvil sam ga i kako si mogal čut zapival sam mu dva puta: Koreja — korajol! Bog teta Jeje!

Fr.: Lepo si ga utešil! A ča ćemo sada? Jur.: Sada ćemo mi gledat, da se ča prej poberemo ča od ove zemlji. Mane se ova arija ovuda ni najmanje ne dopada. Ljudi su jako nezadovoljni na Japonce, pak se svaki čas čuje, da se svet bun, kako i ono prej šest let, a ja ne bin otel, da i mi dva pustimo tu svoje kosti. Pak da bi kade, nego na Koreje!

Fr.: Imaš pravo. Kamo ćemo sada?

Jur.: Posest ćemo se lepo va cug i prošetat se do Cenumpa grada. Va Cenumpe ćemo se ukrkat na brod, ki će nas nesti va Port-Artur.

Fr.: Viš, to mi je drago. Jedanput se je trolno pisalo o tem Port Arturu, pak je vredno videt ga. A od Port Artura kamo ćemo?

Jur.: Od Port Artura ćemo železnicom preko Siberije — doma.

Fr.: Ala dunke, homo! Nego počekaj malo: ča ovo šumi?

Jur.: To je sigurno telegraf prez žice. Mi jurj malo, da čujem, ako je ča za nas. Bormiča je. Na — Luce nam bati telegraf.

Fr.: A ča poveda?

Jur.: Sto stvari.

Fr.: Ala povej jednu!

Jur.: Da su hvala Bogu zdrave i da je zadnja i predzadnja "Istarska Rijec" bila zapljena.

Fr.: A za kega zlodeja?

Jur.: Predzadnja za nekakov članak. Nakon sedam godina, a zadnja za dva članka: "Rapallo" i "Demonstracije i palezi-

tudjeg imetka." Na dekretu napisano, da bi ta članak bio za ljudi i zemaljski ređ.

Fr.: Ako je tako, onputa je pravo ga zapleniti. A sada homo va si ono rekali?

Jur.: Cenumpo. Ala homo!

IZ CEPICA.

Pitanje išćenja jezera.

Drugo jezero u Istri! Da, to vam je jezero. Od Cepičkoga jezera. Često se česta, što ide iz Cepice u Kršan. Često se da se naruga raznim inžinirima i naruga išćenju jezera. Čepić, novo jezero pak, ča se godinu dana veliki dio krasne ravne, danjih sjemkoša. Kada su ljetos bila nekako gospoda od "Konsorcija za išćenje nekoga jezera" rekla su nam, da je već su (na papiru), sve odobreno i ne treba, da se započne radnjom, samo nema, da se radi. Ali, to a nekasnije jurja buduće godine, ča će se raditi. Ako prije ne poginemo, ča ćemo i to. Ali, — ali nama se približava zima i mi bi rado radili i zaradili koju krunu, da lakše preturimo zimu. Dakle, gospodo, va vas lijepo molimo: Ne bi li se moglo započeti radnjom već ove zime? — Ta napokon, cijelot državni vodi se "žitna borba". Koje svrha, da se što više moglo pripradi žiti u Italiji i tako smanji uvoz iz drugih država. A jezero i naše krasne ravnice da se urede, ne bi li mogle biti prava žitnica Istre? — Recite, bilo je dosta. Mi želimo rada!

IZ BUZETA.

Nepisi.

Neki naš "grajnan", (komu smrde naši hrvatski, napisi na trgovinama i krčmama, bi premešter ovih dana, je se već odselio. Dapače nek, vele, a to nam je teško i povjerljivo, da se izrazo prsto: "Porco tu e tua lingua". Razumie se, kakav stvor nije za naše slavenske krajeve. Što su uvidili i nadležni. Nego ljudi opet govore, da je on vadio kostanje iz ognja mesnog, načelnika, i Japonci. Hote okole, od mesta do mesta, pogledajte va svaku najmanju skupiju, va koj se more malo ča pogrist ale polizat, i videt čete va njoj Japoneza. Mi smo na vrazjem čude.

Fr.: Si mu mogal reč, da je još ki!

Jur.: Ja sam mu rekao ovo: Dragi prijatelju, ja poznam dobro te boli i zato vam govorim: ne budj vas strah! Svaka sila za vrijeme, a nevolja redom ide. Vi ste Korejanci slavan narod, ma ete, ne zamertite mi, malo i leni. I nesložni ste.

Tu treba da se lečite, zač ako se od tega ne zlečite — zel vas hučidi! O čekajte, još nisam zvršil. Vi imate lepe zemlje, ma kako vidim, ni dosta dobro obdelana. Popravite to, gledajte, da vam zemlja nosi ča više more, i riži i boba i sveakega drugoga blagoslova Božjega. Tu bi vam mogli bit najbolji meštri naši Istrani, pak ne bi škodilo, da pridete malo k nam, pak da vidite, kako tamo i iz kamika šenica raste, zač je narod vredan i trepežljiv. A onputa još neč: ako vam Japonci ne daju školi va vašem zajjke, budite vi vašoj dece meštri i popi. Vadite ih čitat i pisat i Boga molit samo va svojem zajjke. Čuvajte sebe i decu, da vas Japonci ne pojaponeze, pak čete moč jedan dan lipo zapivat onu vašu i našu:

Još Koreja ni propala, Dok mi živimo! Visoko se bude stala, Kad ju zbudimo.

Ste me razumeli? — rekao sam mu. A kada mi j rekao, da me j razumel, poždrvil sam ga i kako si mogal čut zapival sam mu dva puta: Koreja — korajol! Bog teta Jeje!

Fr.: Lepo si ga utešil! A ča ćemo sada? Jur.: Sada ćemo mi gledat, da se ča prej poberemo ča od ove zemlji. Mane se ova arija ovuda ni najmanje ne dopada. Ljudi su jako nezadovoljni na Japonce, pak se svaki čas čuje, da se svet bun, kako i ono prej šest let, a ja ne bin otel, da i mi dva pustimo tu svoje kosti. Pak da bi kade, nego na Koreje!

Fr.: Imaš pravo. Kamo ćemo sada?

Jur.: Posest ćemo se lepo va cug i prošetat se do Cenumpa grada. Va Cenumpe ćemo se ukrkat na brod, ki će nas nesti va Port-Artur.

Fr.: Viš, to mi je drago. Jedanput se je trolno pisalo o tem Port Arturu, pak je vredno videt ga. A od Port Artura kamo ćemo?

Jur.: Od Port Artura ćemo železnicom preko Siberije — doma.

Fr.: Ala dunke, homo! Nego počekaj malo: ča ovo šumi?

Jur.: To je sigurno telegraf prez žice. Mi jurj malo, da čujem, ako je ča za nas. Bormiča je. Na — Luce nam bati telegraf.

Fr.: A ča poveda?

Jur.: Sto stvari.

Fr.: Ala povej jednu!

Jur.: Da su hvala Bogu zdrave i da je zadnja i predzadnja "Istarska Rijec" bila zapljena.

Fr.: A za kega zlodeja?

Jur.: Predzadnja za nekakov članak. Nakon sedam godina, a zadnja za dva članka: "Rapallo" i "Demonstracije i palezi-

Gospodarstvo

Novo zakonske odredbe za zadruge

Kr. zakonski dekret od 7. augusta 1925 br. 1778 (Gazetta Ufficiale od 23. oktobra 1925) glasi ovako:

Članak I. — U pokrajinama anektiranim zakonima od 26. septembra 1920. br. 1322. 19. decembra 1920. br. 1778 i kr. dekretom 22. februara 1924. br. 211 mogu se ustanoviti zadruge pod uvjetom, da se pri tome ispune odredbe, koje vrijede za zadruge u

rezolucija, koju su predložili zastupnici narodnih skupština.

Zastupnici su manjina zahtijevali u toj rezoluciji: 1) da se u državama sa nacionalnim manjinama obrazuju paritetne komisije, koje bi sastojale iz jednakog broja članova narodne većine i manjine, a te bi komisije imale zadaću, da donose rješenja za uklanjanje konflikata između većine i manjine, i.

2) da se pitanja, koja se odnose na primjenu mirovnih ugovora u pogledu nacionalnih manjina upućuju međunarodnom sudu u Haagu, koje će imati da u sporim pitanjima daje bilo savjetujuće mišljenje, bilo konačno rješenje.

Zastupnici većina, t. j. velevlasti nisu htjeli ni da čuju o tom zahtjevu, pa su još prije glasanja izjavili, da je takav zahtjev suvišan i bespredmetan.

ZBLIŽAVANJE POLJSKE S RUSIJOM. Sovjeti istiskuju Nijemce iz vladajućih stera. Bolševici nacionaliziraju Rusiju. Članak warszavške «Rzeczpospolite».

Warszavski organ narodnih demokrata i njihovih vođa R. Dmowski, «Rzeczpospolita» objavljuje članak od zanimivog sadržaja, iz kojeg donosimo neke pasuse: «Upravitelj departamenta u ruskom komercijalnom vanjskih poslova, Dimitrij Florinski boravio je u Warszavi i posjetio poljsko ministarstvo vanjskih poslova. Očito je da se sadašnji rusko-poljski odnosi poboljšavaju. Ne samo, da su prestali upadati različiti bandi u Poljskoj i ne samo, da se tu sovjetske štampare prema Poljskoj primirio nego i vode inozemne politike izjavljuju na ostenativan način, da njemački plan napadaća protiv Poljske ne može više računati na potporu Moskve.

Prekratna je Rusija bila njemačka. Nijemci su sve od početka XVIII. vijeka upravljali slavenskim, azijskim i mongolskim narodima, koji su spadali u ruski imperij. Dinastija sve od Katarine II. bila je njemačka. Ruska je birokracija postala njemačka napose od časa, kad su nadbaltičke države došle u okvir ruske države. Viši vojnički zapovjednici bili su Nijemci. Poznata je sarkastična rečenica slavnog Arakčeva, miljenika Nikole I., koji je na pitanje carevo, kakovim ga odlikovanjem može još odlikovati, zatražio ironički, da ga car imenuje Nijemcem. Čitava politika Rusije XIX. vijeka i početka ovog stoljeća vodjena je prema interesima Nijemaca.

Bolševička revolucija zaustavila je prevalenciju njemačkog ruskog u sferama, koje upravljaju Rusijom. Na ruskim prijestolju nema njemačke dinastije. Nastaje sve većma i njemačke birokracije. Njemačkih generala i stožernih časnika nema više u ruskoj armadi. To istiskivanje Nijemaca iz vladajućih krugova Rusije većma je znatno faktor, osobito radi li se o ustaljenju odnosa između Rusije i slavenskih država.

U ovaj karakteristični poljski spisak lista ima mnogo historijske istine. Moskvoška komunistička internacionalna gleda sa simpatijama na razvitak novih slavenskih država, dok je prije nekoliko godina spremala u njima revolucionarne prevrate.

KAKO JE U RUSIJI?

Predprošle subote, 7. novembra, bila je osma godišnjica nove (sovjetske) Rusije. Toga se dana navršilo osam godina, otkad je u Rusiji planula i pobjedila revolucija. Kakve je rezultate postigla Rusija za ovih osam godina? Objektivno rečeno:

vrlo krapne i vrlo pozitivne, naročito kad se ima u vidu, da su bolševički morali raditi i stvarati u vrijeme dok su se istodobno borili sa vanjskim neprijateljima (najprije kontrarevolucionarne armije, a poslije strana diplomacija i bankrotacija). Veći dio problema, koji su bolševički stavili u program za rješavanje, već je riješen. Tako su sovjeti učinili sve privilegije nacionalnih grupa u Rusiji, i ustanovili

jednakost sviju naroda. Transkavkazija bila je, na primjer, klasična zemlja po nacionalnim svjadama. Sovjeti su tu dali svakom svoje pravo, i nastao je mir: osnovane su tri republike — Azerbejdžan, Armenija i Georgia. Svaki narod u Rusiji slobodno raspolaže sa sobom. Otud toliko republike i autonomije u Rusiji. Tim slobodnim režimom jedinstvo Rusije nije oslabljeno nego još više učvršćeno. Nijedna od tih federativnih sovjetskih republika nema volje da raskine sa Moskvom. Svašta od tih federativnih država jednakopravno učestvuje kod rješavanja svijuh pitanja, koja imaju opće značenje. Svaka od tih republika li autonomija ima svoju posebnu autonomnu administraciju, i koja se vrši na vlastitom materijalnom jeziku.

Sovjeti su obećali, da će riješiti nacionalna pitanja u Rusiji. Oni su to, treba priznati, i izvršili. Mjesto predratno carističkog režima razjarivanja zbog lakše tiranije, sovjeti su zadovoljivo bratstvo naroda zbog lakšeg rada. Nova Rusija je, nadalje, socijalizovala veliku industriju i trgovinu. Od toga je socijalizovala 99%. Tako je veliki kapital došao u ruke naroda (države) mjesto da bude u rukama nekoliko lice. Svu vanjsku trgovinu dži svrsto u svojim rukama država. Trideset milijuna osoba nalazi se u kooperaciji. Nova Rusija je stvorila stabilan monetarni sistem. Produkcija nove Rusije, usprkos svim zaprekama, dostiže naskoro predratni nivo. Zene su politički potpuno izjednačene sa muškarcima. A što je najvažnije, u novoj Rusiji se definitivno afirmiralo, da političku vlast nemaš dangebu i spekulirati nego oni koji rade. Dok danas topovi grme u Africi, u Rusiji danas vlada mir. To je, uglavnom, bilanca nove Rusije za ovih prvih osam godina njenog života.

Domaće novosti

DEMONSTRACIJE U TRSTU.

Povodom otkrića zavjere protiv predsjednika italijanskog ministarskog savjeta, gosp. Benita Mussolinija, došlo je kako se poznato — i u Trstu do demonstracija. Tom su prigodom demonstranti provalili u sjedište frazijske masovne lože, koje se je nalazilo u kazalištu «Verdi», te ga opustošili. Zatim se jedna skupina uputila u tiskaru italijanskog večernjeg lista «La Sera», za kojim — kako se tvrdi — stoje nekoji framasni te oštetila upravu i tiskaru za nekoliko hiljada lita, a druga u tiskaru «Edinosti» i redakcije «Edinosti» i našeg lista. Tu su oštetili strojeve, porazbijali i razbacali sav namještaj i linije na ulicu, gdje se sve zapalilo. Osim toga bili su opustošeni i privatni stanovi gg. komendatora Are i Samale ter bar «Savoia», koji se nalazi u Viale XX. Settembre. Štete su svuda ogromne.

Za državljane kraljevine S. H. S.

Primamo: — Konzulat Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca na Rijeci pozivlje ovime sve jugoslavenske državljane nastanjene u gradu, u Kvarnerskoj pokrajini i na bližnjim otocima Cresu i Lošinju, da dodju u konzulat, gdje će biti uvršteni u registar državljana. Svak treba sobom da donese ispravu, o pripadnosti. Upis će se vršiti kroz čitav mjesec novembar (u blagdanima od 9 sati u jutro do 12 i po).

Koji će zbog udaljenosti ili s drugih razloga biti spriječeni te ne će moći lično da dodju u konzulat, zamoljeni su, da prijopce konzulatu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca pismeno sljedeće podatke: ime i prezime glave obitelji i svih njenih članova; ime i prezime roditelja, mjesto i dan rođenja svakog pojedinca (selo, općina, pokrajina) zanat, dali je zaposlen ili nije. Uz to treba naznačiti i sadašnju adresu, i priložiti domovnicu i krsni list.

Svega po malo

Izgorila tri čovjeka, dva vola i pas. Neki dan se u selu Rijnju u Bosni dogodila strašna nesreća. Tri teška oraša su njivu, koja je veoma daleko od sela. Kad su je poraali, već je noc pala. Da bi sutra rano bili na poslu nisu se povratili kući, već se zaklone u plenu kolibu pokrivenu slamom. Nalože vetru i zaspu. U to je počeo da piri jak vjetro, koji natjera iskare na slamaati krov. On se zapalio i u tili čas plane čitava koliba. Sutradan su seljaci zatekli svu trojicu u pepelu, a tako isto i dva vola i psa.

Novi kalendar u Turskoj.

Turci su brojili godine od Muhamedovog bijega iz Medine u Meku. Sad je posebna komisija priuđesila turski kalendar i donijela je odluku, kojom se gregorijanski (novi) kalendar uvodi u Turskoj. Ovaj će zakonski projekt biti podnešen na odobrenje velike narodnoj skupštini. Po svemu izgleda, da Turci hoće da se u svemu približe ostalim naprednim narodima.

Od straha pred smrti — skočio u ponor.

Zidarski radnik na jednoj pruži italijskih željeznica, Giovanni Portone, u blizini Capodichina, radió je na jednom mostu od betona, visokom 15 metara. Most je sagrađen za željeznicu i širok je toliko, koliko se potrobito za tračnicu. Nesreća je htjela, da je upravo u času, dok se je Portone nalazio usred mosta jurio velikom brzinom s druge strane vlak. Nesretni zidar našao se u strašnoj situaciji, jer nije imao vremena na stigne bilo na koju obalu. Ni vlak nije mogao ustaviti na ovo nekoliko metara daljine i kad je Portone vidio, da mu nema izlaza, nego da će ga lokomotiva pregaziti, on je u očajanju stvorio strašnu odluku i bacio se s mosta u provalju. Osoblje vlaka, koji je međutim stao, našlo ga je vrlo teško ranjenoga i njegovo je stanje beznadno.

Zbor novih kardinala.

Koncem ove tkzv. svete godine sastat će se u Rimu koncistorij, na kome će se izabrati dva nova kardinala. Najviše izgleda za taj izbor imaju nuncij u Parizu Msgr. Gerretti i nuncij u Berlinu Msgr. Pacelli, koji su se ranije iskazali kao izvanredno vatreni Italijani i gorljivi pristae fašističke stranke.

Kakva će biti ova zima?

Nalazimo se pri kraju oktobra, dakle gotovo nam je zima pred pragom. Međ u astronomska zima, ali zima koja nam navlaci zimska odijela, i koja nas goni da grijemo kuće. Zato su već sve novine po svijetu pune meteoroloških proricanja, kakvo će biti vrijeme ove zime, jevanđelno engleski astronom, Napier Shaw, izjavio je, da je lijepo vrijeme, koje smo imali nekoliko posljednjih zima bilo potpuno abnormalno. I on, kao i drugi neki čuveni astronomi, stiču da zimu veliku i ostru studen. Ta bi studen imala od prilike biti takva, kakva je bila u februaru i početku marta 1917., kad je temperatura u jutro vrlo često pokazivalo do 20 celzija ispod nistice. Međutim, jedan poznati berlinski meteorolog napisao je negdje ovih dana, da će ove godine zima nastupiti vrlo rano, ali da ne će biti naročito stroga, i što je glavno, da ne će biti dugačka.

I papa traži zajmove u Americi.

Vatikán će prema vijestima iz Rima zaključiti za'am od 1½ milijuna dolara kod američkih banaka. Ta će svota biti odročena za to, da papa kupi bivšu palaču Svete Marije od Milosrdja, u kojoj bi se smjestio «Zavod za vjersku propagandu». Zajam vrijedi na godinu dana, a interes je vrlo malen.

Poludila od strašnog sna.

Ovih dana je jedna mlada 18-godišnja djevojka u Turinu, u Italiji, nenaćeno i na tračkan način poludila. Sanjala je o skoroj svadbi jedne svoje prijateljice i tamo vidjela nekoliko krupnog bradatog čovjeka veoma strašnog izgleda, koji je njezinu prijateljicu ubio, razrezao na komadiće i bacao joj u lice dvije love razrezaanog mesa. Djevojka je s vriskom skočila iz sna i sakrila se za jedan ormar, držeći u plaćuci. Kako je roditelji nako nisku umirili, počevu liječnika, koji je konstatovala da je nesrećnica poludila.

Od kartanja do ubojstva.

Karte su mnoge i mnoge bacile na prosjački štup, nesrećnice pojedina i čitave familije, strovalile u grob mlade žvotte. Tako je nekad u Sisku pri kartanju jedan mladić krubo nožem svoga druga u kartanju. Ranjenik je sutradan umro u bolnici, a tek mu je bilo 26 godina.

Književnost i umjetnost

Knjige «Goriške Matice». Izšle su knjige književne zadruge «Goriške Matice» za 1926. godinu. Knjige su: 1) Kalendar; 2) pripovijesti Evženija od Carli-Lukovića; 3) roman Smrt pred bišo, od Franca Bevka; 4) Don Bosco, od J. Meze; 5) Otroci stepe, opis od Iv. Bežnika. Ovu zadnju knjihu dobiju oni, koji ne žele Don Bosca. Za sve četiri knjige plaćaju naručnici 5 lira. Izdanje «Goriške Matice» su mnogo raširene među našom braćom Slovencima u Juškoj Krajini, pa preporučujemo i našim čitateljima, koji mogu, da se preplate na ove knjige. Osobito pak preporučujemo i našim prosvjetnim društvima da sakupe članove u svom okrugu. Knjige se mogu dobiti u Trstu kod društva «Prosveta» i u našem uredništvu.

DAROVİ.

U fond «Istarske Rijetice»: Na predlog g. Ivana Perković-a u Tomišćima kod Zminja, sakupilo se na piru g. Jurja Perković-a i gdjice Lucije Tomišić L. 55.50 u fond «Istarske Rijetice». — Darovali su: po L. 7.50: Juraj Perković i Lucija Tomišić; po L. 5: Ivan Perković, Sergij Perković, Božo Perković i Jakov Tomišić; po L. 3: Antun Tomišić; po L. 2: Josip Tomišić i Matko Orbančić; po L. 1: Juraj Perković, Marijana Modrušan, Blaž Tomišić, Josip Modrušan, Foška Perković, Dragutin Perković, Ulrika Modrušan, Ruža Perković i Ljubicica Perković; po 50 cent: Ivan Perković i Zorica Perković, Slavko Perković; Mijena Perković, Danica Perković i Marijan Perković; po 10 cent: Josip Modrušan. Među učesnicima na spomenutom piru, sabrao je g. Ivan Modrušan iz Smoljanu u fond «Istarske Rijetice» L. 2.50. Darovali su: po L. 2: Ivan Modrušan, Antun Doblanić i Filip Perković; po L. 1: Tadej Predan, P. Antun i Abram Perković; po 50 cent: Macan Antun. Prigodom krštenja kćerke Antice - Nikoline Ivanke daruje g. Gržančić Petar iz Aleksandrovca, sada u Višnjaju, u fond «Istar. Rijetice» L. 10. Ivan Medica iz Velizane daruje u fond «Istar. Rijetice» L. 5. N. N. daruje u fond «Istar. Rijetice» L. 2.50. Antun Klobas, Santoma, Kopar, daruje za «Istarsku riječ» L. 2. Antun Kik daruje za društvo «Prosveta», odsjek za Istru L. 10. Na piru gosp. Kuzma Polar i gdjice Milke Šepić sakupio je Vinko Slavić među gostovima za društvo «Domoljub» L. 60. Ivesa Kazimir, Venecija, daruje u fond «Ist. Rijetice» L. 2. U veselom društvu u Rukavcu sjelo se i naše školske mladeži te se sakupilo kao dar Solsk. društvu L. 20. Gosp. Klaric Marcelo, Juršići (Buzet), sabrao za Solsk. društvo L. 22.50. Najsrdačnija hvala Ugleđali se i drugi! Antica Greblo Nuga 21 daruje 10 L i Antun Sinčić Prapoće 21 daruje 5 L za društvo «Prosveta» odsjek za Istru. — N. N. daruje za društvo «Prosveta» 5 L.

DOPISNICA UREDNIŠTVA

Miloš B. u Brgudcu: — Pismo primili. Samo junački naprijedi List Van redovito šaljem. Da će nam zdravo! G. Kvarnerskomu: Hvala na obavještenju! Vašu suradnju smatramo poželnom. Javljajte se redovito i pišite samo na jednoj stranici. Zivili! Našim dopisnicima u Podgradu i Obrovu: — Vaših dopisa nismo primili. Drugi put pošaljite nam sve dopise izravno na uredništvo. Što vrijedi za naš list, vrijedi i za «Edinost». Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI Tiskar: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

Sv. Nedjeljsko društvo za štednju i izdajmo u Sv. Nedjelji kod Labina

POZIV na redovitu glavnu skupštinu koja će se održavati u nedjelju, dne 22. tek. mjes. u 2 sata poslije početka u kući gosp. Jakova Črnjau u Sv. Nedjelji

- DNEVNI RED: 1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 2. Izvješće upravnog odbora. 3. Izvješće nadzornog odbora. 4. Čitanje zadnjeg revizijskog izvješća. 5. Izbor novog odbora. 6. Odobrenje zaglavnog računa za godinu 1923 i 1924. 7. Eventualija. U slučaju da ne bude na određeno vrijeme dovoljan broj prisutnih zadrugara održavat će se skupština pol sata kasnije sa istim dnevnim redom.

U BOSNI SE PRODAJE prvovrsna zemlja na krasnom položaju. Informacije dati: A. Luznik, Dornberg — Montespia, presse Gorizia.

KUPUJEMO i plaćamo po najvišim cijenama drva za ogrjev, drveni ugljen, hrastova i bukova debla, suhe pečurke med, mlijeko, jaja, maslo itd. Kmetško Trgovačko Društvo, Trieste, via Raffineria 4.

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Benčić - Kričani p. Zminj (Gimino), Istra.

HARMONIJI traži se za crkvu, rabljeni dobron stanju. Ponudbe na naslov: Zapr. uređ. Vodiže, Istra.

Fotograf Matko Gortan u Pazinu preporučio si općinsku mjestu i okolice svoju fotografsku radionu. Izdaje brzo svake vrste fotografije. Fotografije za putnike (ostaportie) izdajuje u roku 15 minuta.

ALOJZIJE POVH PIAZZA GARIBALDI 2, prvi kat Telefon 3-29 Najveće skladište satova i zlatnih predmeta u Trstu Prodaje i na obroke

Trgovina koža i raznih postolarskih potrepština FRAN CINK Trst - Trieste, Via Udine 49 drži u svom skladištu svake vrste i tu struku zasjecajuće robe uz najnižu dnevnu cijenu. Podvotba brza i točna. Podvotba brza i točna.

Zlatno ALBERT POVH Trst, Via Mazzini 46

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre, 11 Telefon: 5-18 PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split CENTRALA U LJUBLJANI Dionična glavica i pričuva: 60.000.000 dinara. Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uložne knjižice, te ih ukamatuje sa 4%, a uloge na tekuce račune sa 4 1/2% neto. Za otkaz vezanih uložaka plaća postotke po dogovoru. Izvršuje burzne naloge i daje u njima sigurnosnost — kubije (SAFES) Blagajna je otvorena od 9h-12.50 i od 14h-19 sati